

Sygn. akt VI U 3423/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2013 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	sekr.sądowy Renata Sekinda

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 lutego 2013 r. w S.

sprawy S. A.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 20 listopada 2012 roku nr (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 listopada 2012r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił S. A. prawa do wcześniejszej emerytury wobec braku co najmniej 15 lat stażu pracy w szczególnym charakterze. Organ rentowy uznał za udowodnione, że ubezpieczony wykonywał taką pracę jedynie przez 3 lata i 10 miesięcy; odmówił jednak do zaliczenia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia - pracy nauczycielskiej w Zakładzie (...) w R. od 1 sierpnia 1973 r. do 31 października 1982 r. oraz od 1 września 1986 r. do 3 września 1990 r., wskazując że na podstawie przedłożonych dokumentów nie można ustalić liczby godzin dydaktycznych z uczniami, ani wymiaru czasu pracy nauczycielskiej.

W odwołaniu pełnomocnik ubezpieczonego podtrzymał w całości złożony wniosek, domagając się jednocześnie obciążenia organu rentowego kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. A. urodził się w dniu (...) roku. Jego łączny staż ubezpieczeniowy (udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe) na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosił 25 lat, 2 miesiące i 22 dni.

Ubezpieczony nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego, nie pozostaje w zatrudnieniu.

Wniosek o emeryturę złożył w organie emerytalnym w dniu 30 kwietnia 2012 roku.

Okoliczności niesporne, a nadto dowody:

- wniosek o ustalenie prawa do emerytury –k. 1-2 plik II akt rentowych;
- oświadczenie z 30.04.2012 r. - k. 3 plik II akt rentowych;
- świadectwa pracy - k. 31, 33, 39 plik I akt rentowych;
- zaświadczenie PUP - k. 41-43 plik I akt rentowych;
- karta przebiegu zatrudnienia - k. 37 plik II akt rentowych.

W okresie od dnia 1 sierpnia 1973 r. do 31 października 1982 r. S. A. był zatrudniony w ustawowym wymiarze czasu pracy (42 godzinny tydzień pracy) w Zakładzie (...) w R., kolejno na stanowiskach: instruktora nauki zawodu od 1 sierpnia 1973 r. do 30 czerwca 1982 r. oraz kierownika warsztatów szkolnych od 1 lipca 1982 r. do 31 października 1982 r.

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy - k. 31 plik I akt rentowych, k. 12-13 akt sprawy;
- umowa o pracę z 30.07.1976 r. - k. 16 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 19.07.1977 r. - k. 17 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 1.08.1979 r. - k. 18 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 1.04.1981 r. - k. 19 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 24.02.1982 r. - k. 20 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 1.07.1982 r. - k. 21 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 8.08.1973 r. - k. 24 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 30.10.1973 r. - k. 26 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 26.06.1974 r. - k. 27 plik II akt rentowych.

W okresie od 1 listopada 1982 r. do 31 sierpnia 1986 r. ubezpieczony był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Zespole Szkół - (...) w R. na stanowisku nauczyciela praktycznej nauki zawodu.

Dodatkowo w tym czasie kontynuował zatrudnienie w Zakładzie (...) w R., gdzie pracował na stanowisku kierownika warsztatów szkolnych, w okresie od 1 listopada 1982 r. w wymiarze 1/4 etatu (10,5 godzin tygodniowo), a od 1 kwietnia 1985 r. w wymiarze 1/3 etatu (14 godzin tygodniowo).

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy - k. 33 plik I akt rentowych;
- zaświadczenie RP 7 - k. 35 - 37 plik I akt rentowych;

- umowa o pracę z 23.11.1982 r. - k. 22 plik II akt rentowych;
- umowa o pracę z 1.04.1985 r. - k. 23 plik II akt rentowych;
- angaże z 28.04.1983 r., z 2.12.1983 r. - k. 28-29 plik II akt rentowych;
- zgoda na kontynuowanie zatrudnienia w (...) w R. z 2.11.1982 r. - k. 35 akt osobowych (koperta k. 30 akt sprawy).

W okresie od 1 września 1986 r. do 3 września 1990 r. S. A. ponownie został zatrudniony wyłącznie w Zakładzie (...) w R., na stanowisku kierownika warsztatu szkolnego.

Niesporne, a nadto dowód: świadectwo pracy - k. 39 plik I akt rentowych, k. 14-15 akt sprawy; k. 67 akt osobowych (koperta k. 30 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się nieuzasadnione.

Zgodnie z odesłaniem zamieszczonym w przepisie art. 47 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.) zasady przechodzenia na emeryturę nauczycieli bez względu na wiek, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. a przed dniem 1 stycznia 1969 r., określają odrębne przepisy. Należy do nich norma art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, dalej jako: KN), który w ust. 1 stanowi, że nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym, mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę. Przepis ten stwarza więc przywilej przejścia na emeryturę bez względu na wiek nauczycielom, którzy mają dłuższy niż wymagany przepisami ogólnymi okres zatrudnienia (dla kobiet 30 lat) oraz dłuższy okres pracy w szczególnym charakterze (20 lat, zamiast 15 lat wymaganych powszechnie). Warunki stażowe z art. 88 ust. 1 KN spełnione być muszą przez nauczyciela do dnia 31 grudnia 2008 r. - art. 88 ust. 2a KN. Przesłanki z art. 88 KN, jako przepisu szczególnego, odbiegającego od systemu powszechnego, muszą być interpretowane w sposób ścisły (tak SN m.in. w wyroku z dnia 20 listopada 2001 r., II UKN 626/00, OSNP 2003/16/390).

Bez wątpienia nie ma bezpośredniego związku pomiędzy art. 88 ust. 1 KN, który przewiduje prawo do emerytury nauczycielskiej bez względu na wiek, a przepisem art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, regulującym prawo do emerytury w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, gdyż są to dwa różne uprawnienia. Sąd orzekający w niniejszej sprawie akceptuje przy tym stanowisko utrwalone w judykaturze, że przepis art. 88 KN jest regulacją szczególną wobec przepisów ustawy z 1998 r. i w zakresie uprawnień emerytalnych nauczycieli normuje wymagania, których spełnienie uprawnia nauczyciela do emerytury, a więc określenie pracy w szczególnym charakterze, użyte w art. 88 ust. 1 KN, ma charakter autonomiczny i pełny (zob. wyrok SN z dnia 19 października 2010 r., II UK 108/10, LEX nr 688682).

Zważyć jednak należy, że § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) przewiduje, iż nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny wykonujący pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 KN, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia, nabywa prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 i jest uważany za wykonującego prace w szczególnym charakterze.

W analizowanym postępowaniu ubezpieczony domagał się przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury w związku z przepracowaniem ponad 15 lat w warunkach szczególnych, wskazując że w warunkach szczególnych pracował nieprzerwanie w okresie od dnia 1 sierpnia 1973 r. do dnia 3 września 1990 r., będąc zatrudnionym

na stanowisku instruktora praktycznej nauki zawodu oraz kierownika praktycznej nauki zawodu. W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nawet uznanie wszystkich twierdzeń ubezpieczonego za prawdziwe, nie mogło prowadzić do ustalenia, że spełnił on warunki niezbędne do przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

Odwołujący nie dostrzegł bowiem, że w świetle obowiązujących uregulowań prawnych, jak również ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2000 r., II UKN 729/99, OSNAPUS 2002 nr 10, poz. 244 i z dnia 10 stycznia 2006 r., I UK 129/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 36, z dnia 10 lutego 2010 r. II UK 166/00, LEX 583808) nie każdy okres pracy zwanej pracą instruktora praktycznej nauki zawodu podlega zaliczeniu jako staż pracy w szczególnym charakterze, uwzględniany przy ocenie uprawnień do wcześniejszej emerytury.

W tym miejscu wyjaśnienia wymaga, że z treści przepisu § 15 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynika, iż prawo do emerytury na zasadach określonych w § 4 nabywa nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik pedagogiczny jeżeli wykonywał pracę nauczycielską wymienioną w art. 1 pkt 1-7 Karty Nauczyciela, określoną w tej ustawie jako praca zaliczona do I kategorii zatrudnienia. Zakres podmiotowy ustawy Karta Nauczyciela w chwili jej wejścia w życie obejmował jednak wyłącznie nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych państwowych szkół i innych placówek oświatowych i szkoleniowych, wychowawczych, opiekuńczo-wychowawczych, utworzonych i działających na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 1961 r. o rozwoju systemu oświaty i wychowania, nauczycieli i wychowawców placówek leczniczych, leczniczo-wychowawczych i leczniczo-opiekuńczych, nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich, rodzinnych ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych oraz szkół przy zakładach karnych, pracowników pedagogicznych bibliotek szkolnych i pedagogicznych, ośrodków metodycznych i placówek poradnictwa wychowawczo-zawodowego, nauczycieli zatrudnionych w szkołach, placówkach kształcenia artystycznego dzieci i młodzieży, placówkach wychowawczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzonych przez związki spółdzielcze, instytucje i organizacje społeczne prowadzące statutową działalność oświatowo-wychowawczą i kształcenie artystyczne, nauczycieli zatrudnionych w organach administracji państwowej na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą oraz nauczycieli zatrudnionych w organizacjach politycznych i społecznych oraz w związkach zawodowych na stanowiskach wymagających kwalifikacji pedagogicznych w zakresie ustalonym ustawą.

Jak z powyższego wynika, grupą zawodową nie objętą Kartą Nauczyciela byli nauczyciele praktycznej nauki zawodu niewymienieni w art. 1 ustawy. W art. 5 ustawy (skreślonym z dniem 6 kwietnia 2000 r. przez ustawę z dnia 18 lutego 2000 r., Dz. U. z 2000 Nr 19, poz. 239) przewidziano delegację dla Ministra Oświaty i Wychowania, zgodnie z którą mógł rozszerzyć stosowanie Karty Nauczyciela lub niektóre jej postanowienia na nauczycieli szkół i placówek szkolących oraz oświatowo-wychowawczych innych niż wymienione w art. 1, na pracowników uspołecznionych zakładów pracy pełniących funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu lub prowadzących pracę wychowawczą z młodocianymi pracownikami w placówkach zbiorowego zakwaterowania, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie oraz na pracowników pedagogicznych zatrudnionych na stanowiskach nauczycieli w ośrodkach szkolenia i doskonalenia kadr i ośrodkach szkolenia zawodowego oraz zawodowych kuratorów sądowych.

Minister Edukacji Narodowej wydał rozporządzenie w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy, prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze dopiero w dniu 10 sierpnia 1988 r., z mocą obowiązującą od 1 września 1988 r., (Dz. U. Nr 34, poz. 261) i dopiero od tej daty pracownicy pełniący funkcje instruktorów praktycznej nauki zawodu zostali objęci przepisami Karty Nauczyciela, między innymi w zakresie uprawnień emerytalnych. Wprowadzając to rozporządzenie Minister nie określił, iżby miało ono zastosowanie do okresu przed 1 września 1988 r. Jeśli miałyby tak być, to niewątpliwie rozporządzenie stanowiłoby o tym, gdyż wyrażona w ustawie delegacja (art. 5) nie obliżowała Ministra do rozciągnięcia jej na określonych pracowników, a tylko taką możliwość ustanawiała. Te same uprawnienia płynęły z późniejszego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 1998 r.

w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów i kierowników praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników prowadzących prace dydaktyczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 126, poz. 833), a już nie w przepisach wykonawczych, lecz w ustawie Karta Nauczyciela, praca nauczycieli praktycznej nauki zawodu została uznana za pracę nauczycielską po zmianie ustawy od dnia 6 kwietnia 2000 r. ustawą z dnia 18 lutego 2000 r. (Dz. U. Nr 19, poz. 239), pod warunkiem posiadania kwalifikacji określonych dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz wykonywania pracy dydaktycznej i wychowawczej w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli (art. 1 ust. 2 pkt 4 ustawy).

W świetle powyższego okres pracy w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu może być zaliczony nauczycielowi do pracy w szczególnym charakterze dopiero od dnia 1 września 1988 r., tj. od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 sierpnia 1988 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty Nauczyciela na instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz na niektórych innych pracowników uspołecznionych zakładów pracy prowadzących prace pedagogiczne i wychowawcze (Dz. U. Nr 34, poz. 261. Inaczej mówiąc, w odniesieniu do instruktorów praktycznej nauki zawodu okresy ich pracy przed dniem 31 sierpnia 1988 r. nie są okresami pracy w szczególnym charakterze uprawniającymi obecnie do emerytury nauczycielskiej.

Dla niniejszej sprawy takie rozstrzygnięcie ma znaczenie decydujące, gdyż ubezpieczony na stanowisku instruktora, nauczyciela, kierownika warsztatu szkolnego był zatrudniony w Zakładzie (...) w R. od 1 sierpnia 1973 r. do 3 września 1990 r. Skoro instruktorzy zatrudnieni w innych miejscach niż szkoły nie podlegali ustawie Karta Nauczyciela do dnia 1 września 1988 r., zatrudnienie odwołującego się od dnia 1 sierpnia 1973r. do dnia 31 sierpnia 1988 r. w Zakładzie (...) w R. nie mogło być traktowane jako okres wykonywania pracy warunkach szczególnych.

Z kolei pozostały wskazywany przez ubezpieczonego sporny okres pracy nauczycielskiej w Zakładzie (...) w R. liczony od dnia 1 września 1988 r. do dnia 3 września 1990 r. wynosi tylko 2 lata i 3 dni, a zatem jest niewystarczający dla przyznania prawa do wcześniejszej emerytury.

W tej sytuacji Sąd oddalił wnioski dowodowy ubezpieczonego o przesłuchanie świadków i ubezpieczonego, uznając że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy był wystarczający do jej rozstrzygnięcia, bowiem niezależnie od tego jaki był wymiar pracy dydaktycznej S. A. w spornym okresie i tak, ze względów prawnych, nie było możliwe zaliczenie spornego okresu do stażu pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z normą art. 227 k.p.c. przedmiotem dowodu mogą być wyłącznie fakty mające istotne znaczenie w świetle podstawy faktycznej i prawnej sprawy. Przepis ten przewiduje uprawnienie sądu do selekcji zgłaszanych dowodów jako skutku dokonanej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Dowody, które nie odpowiadają tym kryteriom sąd jest uprawniony pominąć (art. 217 § 2 k.p.c. w zw. 227 k.p.c.).

Mając na uwadze powyższe Sąd zwrócił uwagę, że z treści odwołania wynikało, że zawnioskowani świadkowie oraz ubezpieczony mieliby zostać przesłuchani na okoliczność wykazania rodzaju pracy wykonywanej przez ubezpieczonego, okresu jej wykonywania, wymiaru czasu pracy, określenia obowiązków kierownika warsztatów szkolnych i wymiaru godzin wykonywania poszczególnych obowiązków w tygodniu pracy. Zdaniem Sądu, w okolicznościach niniejszej sprawy nawet w sytuacji gdyby świadkowie potwierdzili wersję ubezpieczonego, iż faktycznie w całym spornym okresie pracował on w charakterze instruktora praktycznej nauki zawodu, posiadał do tego odpowiednie kwalifikacje oraz wymiar jego czasu pracy dydaktycznej wynosiłby co najmniej 22 godziny tygodniowo, okoliczność ta nie miałaby wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wobec opisanej szczegółowo wyżej prawnej niemożliwości uznawania jakiegokolwiek pracy instruktorów praktycznej nauki zawodu w okresie przed 1 września 1988r. za pracę w warunkach szczególnych.

Mając wszystko powyższe na uwadze, w oparciu o przepis art. art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd oddalił odwołanie ubezpieczonego.